

การศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในศาสนาสาบ

A Comparative Study on The Ethics of Universal Religions

ดร.กำธร เพี้ยเอีย¹, นายชาญพัฒน์ ขำขัน², นายสุชาติ อ่อนสร้อย³,

ดร.ทวี เลียวประโคน⁴, นายเอกวุฒิ บุตรโคษา⁵

Dr.Kamthon Piaeia¹, Chanyapat Khamkhan², Suchat Onsoy³,

Dr.Thawee Leawprakon⁴, Akawut Butkosa⁵

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Author for Correspondence: Email: mangosomo@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในศาสนาสาบ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักการทางจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงหลักทางจริยศาสตร์ เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในแง่ความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันทางจริยศาสตร์ของ 2 ศาสนา พระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ โดยการใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์เป็นแบบพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า หลักพุทธจริยศาสตร์นั้นตามหลักการของพระพุทธศาสนามีหลักสัจธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่ามีอยู่ในธรรมชาติของสรรพสิ่งคือกฎแห่งความเป็นเหตุและผลที่เรียกว่า “หลักปฏิจจสมุปบาท” ที่สรรพสิ่งล้วนเกิดจากสภาพที่ต้องอาศัยเหตุปัจจัยจึงเกิดขึ้น 2) สัจธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางสังคมที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาบัญญัติแล้วแนะนำอบรมสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา ประชาชนในโลกนี้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสุข สงบ ซึ่งหลักบัญญัตินี้เรียกว่า “หลักศีลธรรมหรือหลักจริยธรรม” ส่วนเกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ ในทางพุทธศาสนาถือว่าดีชั่วเป็นสิ่งตายตัว เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้กฎแห่งกรรมและหลักจริยธรรมพื้นฐานแห่งความเป็นมนุษย์คือศีล 5 เป็นมาตรฐานในการตัดสินโดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ศาสนาคริสต์เชื่อว่าพระเป็นเจ้าเป็นต้นกำเนิดและเป็นแม่แบบทางจริยธรรมของมนุษย์ เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้มาตรฐานที่พระเป็นเจ้าได้กำหนดเป็นแนวทางหรือทางแห่งการดำเนินชีวิต พระเป็นเจ้าเป็นผู้ตัดสินการกระทำของมนุษย์โดยมีหลักสำคัญว่า พระเป็นเจ้ามองดูที่น้ำใจมากกว่าผลของการกระทำ และผลวิเคราะห์เปรียบเทียบในแง่ความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันทางจริยศาสตร์ของ 2 ศาสนา ได้แก่ พระพุทธ

ศาสนา และศาสนาคริสต์ พบว่า หลักคำสอนและแนวคิดของศาสนา และนักปราชญ์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ล้วนมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือให้มนุษย์กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้ปฏิบัติต่อกันอย่างมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ, จริยศาสตร์, ศาสนาสากล

Received: 18/08/62, **Revised:** 26/10/62, **Accepted:** 28/10/62

Abstract

This research aimed 1) to study about the Ethics and principles of Buddhism and Christianity, 2) to comparatively study and analyze the core and Judgment based goodness and badness in Buddhism and Christianity ,and 3) to find the similarities and the differences of Buddhism and Christianity through this study. This research is documentary research in which documents from primary and secondary sources were analyzed and compared. The research results reveal that : According to Buddhist Principles, the Ethics of Buddhism consist of two main parts of the truth in Tipitaka, namely; 1) Dhamma with the Natural Law in which the Lord Buddha had found the existence of everything or the law of Reason and Effect called ‘Paticca-samuppada which concerns every reason for each existence. 2) The truth found by the Lord Buddha which was spread to devotees in order to live harmoniously and peacefully called ‘Ethics or Morality Principles’.

For the Judgment based on goodness and badness in Buddhism and Christianity, goodness and badness in Buddhism are bound to be judged with an equal Karma which is based on the Five Precepts. In Christianity, it is believed that the God is the Creator of the existence of everything on earth, and the foundation of Morality. Principles and Concepts of both religions share the same purpose in which to encourage people to perform good deeds, avoid bad deeds, behave to others with morality, and living harmonically with peacefulness.

Keywords : Comparative, Ethics, Universal Religions

บทนำ

ศาสนาทุกศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่มุ่งให้ผู้ศรัทธาได้ปฏิบัติตามในทางที่ตรงและถูกต้อง หลักคุณงามความดีหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อมุ่งความดี เรียกว่า จริยศาสตร์ ETHICA เป็นหลักที่ว่าด้วยความประพฤติ การกระทำดี ชั่ว ถูก ผิด สิ่งที่ดีควรเว้น สิ่งที่ไม่ควรทำ ที่ถ่ายทอดมาจากคำสอนของศาสนา ในแต่ละศาสนา การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมโลก ย่อมต้องอาศัยความดีและความถูกต้องในสังคมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ โดยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ในแต่ละเชื้อชาติและศาสนามีวิถีทางที่แตกต่างกัน ศาสนาที่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป ได้แก่ศาสนาหลัก 4 ศาสนา คือ 1) ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู 2) ศาสนาพุทธ 3) ศาสนาคริสต์ และ 4) ศาสนาอิสลาม โดยเรียก 4 ศาสนานี้ว่าเป็นศาสนาสากล ซึ่งมีผู้นับถือได้ทั่วโลก ศาสนาเป็นคลังแห่งการศึกษา แห่งนิติธรรมแห่งพิธีกรรมและธรรมจริยาทั้งหลาย โดยลัทธิเป็นลัทธิบัญญัติเพื่อความเจริญแห่งพฤติกรรม และเป็นนิติบัญญัติเพื่อความดำรงมั่นแห่งหลักธรรม ลัทธิบัญญัติและพฤติกรรมชี้ข้อปฏิบัติให้คนเห็นแนวทาง ที่จะประพฤติตามซึ่งศีลธรรม นิติบัญญัติแสดงนัยสำหรับวางระเบียบแบบแผนแห่งศีลธรรมให้เป็นที่ยึดมั่น ศาสนาทั้งส่วนลัทธิบัญญัติและนิติบัญญัติ เป็นเครื่องคุ้มครองคนให้ไม่เบียดเบียนกัน ให้สามัคคีมีเชื้อชาติร่วมกัน มีศีลธรรมร่วมกัน มีพฤติกรรมร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน นับว่าเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกสภาพแก่หมู่มนุษย์เป็นเอกประการ (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมมธรรณ), 2548 : 1-2)

ศาสนามีความสำคัญต่อมวลมนุษย์โลกที่ได้นับถือและปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของแต่ละศาสนา “ศาสนาคือคำสอนที่ศาสดานำมาเผยแผ่ สั่งสอน แจกแจง แสดง ให้มนุษย์ละเว้นความชั่ว กระทำแต่ความดี เพื่อประสบสันติสุขในชีวิตทั้งในระดับธรรมดาสามัญ และความสุขสงบนิรันดร์ ซึ่งมนุษย์ยึดถือปฏิบัติตามคำสอนนั้นด้วยความเคารพเลื่อมใสและศรัทธาคำสอนดังกล่าวนี้จะมีลักษณะเป็นสังฆธรรมที่มีอยู่ในธรรมชาติและศาสดาเป็นผู้ค้นพบหรือจะเป็นโครงการที่ศาสดารับมาจากพระเจ้าก็ได้” (สุจิตรา อ่อนค้อม, 2545 : 2) คำสั่งและคำสอนของศาสดาในแต่ละศาสนาเป็นสิ่งสรสร้างสังคมโลกให้มีความสุข เพราะโดยแท้จริงแล้วหลักธรรมหรือวิธีการปฏิบัติในแต่ละศาสนา มุ่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ละเว้นจากความชั่ว หลักธรรมทางศาสนาจึงเป็นสำคัญต่อการพัฒนา มนุษย์ สังคม และประเทศชาติซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ข้อที่ 5.2.5 ว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทาง สังคมเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการ พัฒนาคนสร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทยสร้างความเป็นเอกภาพในสังคมสร้างเครือ ข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2554 : ช-ช) และยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ในนโยบาย 11 ด้าน ด้านที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมและสอดคล้องกับ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2555-2559 ในยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การ

สร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ สร้างเสริมองค์ความรู้ให้เป็นพื้นฐานเพื่อความมั่นคงของประเทศโดยการสร้างความเข้มแข็งของสังคม การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตและความผาสุกของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 2554 : 13) ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในพันธกิจ ข้อที่ (4) ว่า ด้วย การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น รวมทั้งสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม

จากปัญหานี้ คณะผู้วิจัยใคร่ศึกษาว่า ในศาสนาสาภล 2 ศาสนา ได้แก่ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ มีหลักการทางจริยศาสตร์ของการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร และมีทัศนะเกี่ยวกับเรื่องของความดี – ความชั่ว อะไรเป็นความดีสูงสุดในแต่ละศาสนา และมนุษย์ควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเข้าถึงความดีนั้น อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินความดี-ความชั่วใน 2 ศาสนาตามหลักทางจริยศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในศาสนาสาภล มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหลักการทางจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงหลักทางจริยศาสตร์ เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในแง่ความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันทางจริยศาสตร์ของ 2 ศาสนา พระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจทั้งเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) คือจากคัมภีร์ทางศาสนาสาภล 2 ศาสนา คือ พระไตรปิฎก คัมภีร์ไบเบิล
2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ และเอกสารหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสอบถามความเห็นจากท่านผู้รู้ที่มีความชำนาญในหลักคำสอนทางด้านศาสนา
3. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำไปสู่วิเคราะห์ที่น่าจะเป็นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1) หลักพุทธจริยศาสตร์นั้นตามหลักการของพระพุทธศาสนามีหลักสัจธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่ามีอยู่ในธรรมชาติของสรรพสิ่งคือกฎแห่งความเป็นเหตุและผลที่เรียกว่า “หลักปัจจุสมุปบาท” ที่สรรพสิ่งล้วนเกิดจากสภาพที่ต้องอาศัยเหตุปัจจัยจึงเกิดขึ้น 2) สัจธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางสังคมที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาบัญญัติแล้วแนะนำอบรมสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา ประชาชนในโลกนี้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบ ซึ่งหลักบัญญัตินี้เรียกว่า “หลักศีลธรรมหรือหลักจริยธรรม”

ลักษณะพิเศษของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา “...ธรรมในพระพุทธศาสนามีความหมดจดบริสุทธิ์ และสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยเหตุผล ซึ่งบุคคลจะสามารถศึกษาและปฏิบัติด้วยปัญญา ด้วยความเพ่งพินิจให้เกิดประโยชน์ คือความสำคัญ ความผาสุกแก่ตนโดยอ้อมอย่างเที่ยงแท้ ตั้งแต่ประโยชน์ขั้นพื้นฐาน คือการตั้งตัวให้เป็นปรกติสุข จนถึงประโยชน์ขั้นปรมาตม คือหลุดพ้นจากเครื่องเกาะเกี่ยวร้อยรัดทุกประการ ข้อนี้เป็นลักษณะพิเศษในพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้พระพุทธศาสนามีค่าประเสริฐสุด...”

ส่วนหลักจริยศาสตร์ของศาสนาคริสต์ ได้แก่ บัญญัติ 10 ประการ ประกอบด้วย 1. ห้ามนับถือพระเจ้าอื่น นอกจากพระยะโฮวา 2. ห้ามบูชารูปเคารพ 3. ห้ามเอ่ยนามพระเจ้าเป็นเจ้าโดยขาดความเคารพ 4. ต้องทำงานให้เสร็จภายใน 6 วัน เว้นวันอาทิตย์ (วันหยุด) 5. จงเคารพนับถือบิดามารดาของเจ้า 6. ห้ามฆ่ามนุษย์ 7. อย่าล่วงประเวณี 8. อย่าลักขโมย 9. อย่าเป็นพยานเท็จต่อเพื่อนบ้าน 10. อย่าโลภเอาของเพื่อนบ้านมาเป็นของตน

ศาสนาคริสต์มีคติเช่นเดียวกับศาสนาฮินดูคือ เชื่อว่าพระเจ้าเป็นพระผู้อำนาจยิ่งใหญ่ในสากลพิภพ หาอำนาจอื่นยิ่งใหญ่มากกว่าพระองค์ไม่มี ในพระคัมภีร์ใหม่ มีคำพรรณนาถึงลักษณะของพระเจ้ามากมาย ตัวอย่าง พระเจ้าเป็นผู้เห็นแจ้ง รอบรู้ในสรรพสิ่ง เป็นจอมแห่งบวรสวรรค์และพื้นดิน ทรงความยุติธรรม ทรงบริสุทธิ์ ทรงมหาเมตตา ทรงความเที่ยงธรรม ฯลฯ พระเยซู แม้จะทรงประกาศลัทธิเอกเทวนิยม (นับถือเทพเจ้าเพียงองค์เดียว) แต่พระองค์ก็สอนให้กว้างก็สอนให้กว้างออกไปในลักษณะที่เป็นสากลมากขึ้น กล่าวคือ ความหมายของความรักนั้น จะต้องเป็นความรักที่เป็นสากลและเป็นความรักที่ไม่ผูกขาดด้วยความเห็นแก่ตัว เมื่อรักพระเจ้า ก็ขอให้รักเพื่อนบ้านด้วย ดังคำสอนของพระองค์ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ว่า “สุเจ้าจะต้องรักเพื่อนบ้านของสุเจ้า เหมือนตัวสุเจ้าเอง” หากเปรียบเทียบคำสอนในลัทธิฮินดูโบราณในการสอนเรื่องความรัก จะมุ่งความรักเฉพาะภายในกลุ่มของตนเท่านั้น แต่พระเยซูสอนให้รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง คำว่า เพื่อนบ้าน ในที่นี้ หมายถึงมนุษยชาติมิใช่ประเทศใดใดใกล้เคียงหรือหมายเอาเฉพาะชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้น

2) เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ ในทางพุทธศาสนา ถือว่าดีชั่วเป็นสิ่งตายตัว เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้กฎแห่งกรรมและหลักจริยธรรมพื้นฐานแห่งความเป็นมนุษย์คือศีล 5 เป็นมาตรฐานในการตัดสินโดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ศาสนาคริสต์เชื่อว่าพระเป็นเจ้าเป็นต้นกำเนิดและเป็นแม่แบบทางจริยธรรมของมนุษย์ เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้มาตรฐานที่พระเป็นเจ้าได้กำหนดเป็นแนวทางหรือทางแห่งการดำเนินชีวิต พระเป็นเจ้าเป็นผู้ตัดสินการกระทำของมนุษย์โดยมีหลักสำคัญว่า พระเป็นเจ้ามองดูที่น้ำใจมากกว่าผลของการกระทำ ศาสนาคริสต์ มีเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด ตามหลักเกณฑ์ของศาสนาคริสต์มี 3 อย่างคือ (1) เจตนาที่ตรงกับความดีหรือพระเจ้ามองดูที่น้ำใจของผู้กระทำ (2) พระคัมภีร์เก่า สารสำคัญเกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมตามนัยแห่งคัมภีร์เก่า ได้แก่ บัญญัติ 10 ประการ ดังนั้น พฤติกรรมใดสอดคล้องหรือไม่ขัดกับบัญญัติ 10 ประการ พฤติกรรมนั้นจัดเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง และ (3) พระคัมภีร์ใหม่ สารสำคัญของพระคัมภีร์ใหม่คือ ความรัก อันได้แก่ ความรักพระเจ้า ดังพระวจนะของพระเยซูว่า “จงรักพระเจ้าของท่านอย่างสุดจิตสุดใจ” และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ดังพระวจนะของพระเยซูว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับหลักเกณฑ์นี้ย่อมเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี

3) ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบในแง่ความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันทางจริยศาสตร์ของ 2 ศาสนา พระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ พบว่า หลักคำสอนและแนวคิดของศาสดา และนักปราชญ์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ล้วนมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือให้มนุษย์กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้ปฏิบัติต่อกันอย่างมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสันติสุข การศึกษาคุณธรรมจริยธรรม จะต้องศึกษาถึงที่มา หลักการ แนวคิดทางศาสตร์ของจริยธรรมที่มนุษย์ได้ศึกษา และปฏิบัติกันมาตั้งแต่โบราณ เพราะแนวคิดหลักการเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทุกศาสนามีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป อันเป็นที่มาของความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในกลุ่มต่างกันด้วย เป็นการช่วยให้มนุษย์ต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันเป็นผลให้เกิดความผาสุกในมวลมนุษยชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

1) หลักพุทธจริยศาสตร์นั้นตามหลักการของพระพุทธศาสนามีหลักสัจธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่ามีอยู่ในธรรมชาติของสรรพสิ่งคือกฎแห่งความเป็นเหตุและผลที่เรียกว่า “หลักปฏิจจสมุปบาท” ที่สรรพสิ่งล้วนเกิดจากสภาพที่ต้องอาศัยเหตุปัจจัยจึงเกิดขึ้น 2) สัจธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ข้อเท็จจริงทางสังคมที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาบัญญัติแล้วแนะนำอบรมสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา ประชาชนในโลกนี้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสุข สงบ ซึ่งหลักบัญญัตินี้เรียกว่า “หลักศีลธรรม

หรือหลักจริยธรรม” ส่วนหลักจริยศาสตร์ของศาสนาคริสต์ ได้แก่ บัญญัติ 10 ประการ ประกอบด้วย 1. ห้ามนับถือพระเจ้าอื่น นอกจากพระยโฮวา 2. ห้ามบูชารูปเคารพ 3. ห้ามเอ่ยนามพระเจ้าเป็นเจ้า โดยขาดความเคารพ 4. ต้องทำงานให้เสร็จภายใน 6 วัน เว้นวันอาทิตย์ (วันหยุด) 5. จงเคารพนับถือบิดามารดาของเจ้า 6. ห้ามฆ่ามนุษย์ 7. อย่าล่วงประเวณี 8. อย่าลักขโมย 9. อย่าเป็นพยานเท็จต่อเพื่อนบ้าน 10. อย่าโลภเอาของเพื่อนบ้านมาเป็นของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล โสทธิรัตน์ วิโรจน์ (2557 : 274) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยศาสตร์ของการพัฒนา: บทสำรวจวิวัฒนาการด้วยการพัฒนาเพื่อศึกษาแนวคิดในประเด็นต่าง ๆ ทางจริยศาสตร์ของการพัฒนา คือ ความหมาย ของการพัฒนา และวิวัฒนาการของแนวคิดในประเด็นว่าด้วยชีวิตที่ดี ความยุติธรรม และสิ่งแวดล้อมอันเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาการพัฒนา ในประเด็นเรื่องความยุติธรรมเป็นวิวัฒนาการระหว่างแนวคิดที่เน้นผลรวมของการพัฒนาอย่างแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมกับแนวคิดที่เน้นเรื่องของความเท่าเทียมในสังคมของจอห์น รอลส์และ อมาตยา เซน

2) เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว ในพระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ ในทางพุทธศาสนา ถือว่าดีชั่วเป็นสิ่งตายตัว เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้กฎแห่งกรรมและหลักจริยธรรมพื้นฐานแห่งความเป็นมนุษย์คือศีล 5 เป็นมาตรฐานในการตัดสินโดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ศาสนาคริสต์เชื่อว่าพระเป็นเจ้าเป็นต้นกำเนิดและเป็นแม่แบบทางจริยธรรมของมนุษย์ เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วใช้มาตรฐานที่พระเป็นเจ้าได้กำหนดเป็นแนวทางหรือทางแห่งการดำเนินชีวิต พระเป็นเจ้าเป็นผู้ตัดสินการกระทำของมนุษย์โดยมีหลักสำคัญว่า พระเป็นเจ้ามองดูที่น้ำใจมากกว่าผลของการกระทำ ศาสนาคริสต์ มีเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด ตามหลักเกณฑ์ของศาสนาคริสต์มี 3 อย่างคือ (1) เจตนาที่ตรงกับความดีหรือพระเจ้ามองดูที่น้ำใจของผู้กระทำ (2) พระคัมภีร์เก่า สาระสำคัญเกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมตามนัยแห่งคัมภีร์เก่า ได้แก่ บัญญัติ 10 ประการ ดังนั้น พฤติกรรมใดสอดคล้องหรือไม่ขัดกับบัญญัติ 10 ประการ พฤติกรรมนั้นจัดเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง และ (3) พระคัมภีร์ใหม่ สาระสำคัญของพระคัมภีร์ใหม่คือ ความรัก อันได้แก่ความรักพระเจ้า ดังพระวจนะของพระเยซูว่า “จงรักพระเจ้าของท่านอย่างสุดจิตสุดใจ” และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ดังพระวจนะของพระเยซูว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับหลักเกณฑ์นี้ย่อมเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี

เกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการกระทำว่าอย่างไรถูก อย่างไม่ผิด อย่างไรดีอย่างไรชั่ว การที่จะเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมได้นั้นจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ดีชั่ว ซึ่งเป็นคุณค่าชนิดหนึ่ง คำว่าดีชั่วในภาษาไทยใช้ได้หลายนัยแต่ในที่นี้ดีชั่วใช้ในความหมายของค่าทางจริยธรรมซึ่งหมายถึงลักษณะที่ควรจะเป็นตามแนวคิดทางปรัชญาคุณค่าทางจริยธรรมแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ 1) ดีชั่วไม่มีอยู่จริงและเป็นสิ่งไม่แน่นอนตายตัวเปลี่ยนแปลงไปตามบุคคล สังคมและผลของการกระทำ กลุ่มนี้เรียกว่า สัมพัทธ์ 2) ดี

ชั่วเป็นสิ่งที่อยู่จริงและเป็นสิ่งแน่นอนตายตัวไม่เปลี่ยนแปลง กลุ่มนี้เรียกว่าสัมบูรณ์นิยม เกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมแบ่งออกเป็น 4 แนวคิดคือ 1) สัมพัทธนิยม ดีชั่วเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของการกระทำ 2) ประโยชน์นิยม ดีชั่วเปลี่ยนแปลงไปตามผลของการกระทำ 3) มโนธรรมสัมบูรณ์ ดีชั่วเป็นสิ่งที่ตายตัวใช้มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นมาตรฐานตัดสิน 4) ลัทธิของค่าน้ำหรือเจตจำนงนิยม ดีชั่วเป็นสิ่งที่ตายตัวโดยใช้เจตนาดีคือสำนึกในหน้าที่เป็นมาตรฐานตัดสิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล โสเถียรรัตน์โรจน์ (2557 : 274) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยศาสตร์ของการพัฒนา: บทสำรวจวิวัฒนาการของการพัฒนา เพื่อศึกษาแนวคิดในประเด็นต่าง ๆ ทางจริยศาสตร์ของการพัฒนา คือ ความหมายของการพัฒนาและวิวัฒนาการของแนวคิดในประเด็นว่าด้วยชีวิตที่ดี ความยุติธรรม และสิ่งแวดล้อม อันเป็นประเด็นสำคัญ ในการศึกษาการพัฒนา ในประเด็นปัญหาเรื่องความหมายของการพัฒนานั้นพบว่า จุดร่วมของทุกความหมาย คือ ความหมายของการเปลี่ยนแปลงที่ดี ซึ่งการตีความโลกทัศน์ทางอภิปรัชญาและจริยศาสตร์จะสอดคล้องกับแนวคิดของ การพัฒนาที่แตกต่างกัน โดยในประเด็นว่าด้วยชีวิตที่ดีที่น่าเสนอมโนทัศน์คู่ตรงข้ามระหว่างแนวคิดเสรีนิยมใหม่ที่มองว่า ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่มุ่งคั่งในทางเศรษฐกิจ กับแนวคิดมนุษยนิยมที่เห็นว่า ชีวิตที่ดี คือ การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ในทุกด้านเพื่อการบรรลุซึ่งอิสรภาพ ส่วนในประเด็นเรื่องความยุติธรรมเป็นวิวัฒนาการระหว่างแนวคิดที่เน้นผลรวมของ การพัฒนาอย่างแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมกับแนวคิดที่เน้นเรื่องของความเท่าเทียมในสังคมของจอห์น รอลส์และ อมาตยา เซน ส่วนประเด็นสุดท้าย คือ ประเด็นว่าด้วยสิ่งแวดล้อมที่น่าเสนอโลกทัศน์แบบมนุษยนิยมเป็นศูนย์กลางที่มนุษย์ มีสถานะเป็นนายเหนือสิ่งแวดล้อม กับโลกทัศน์แบบระบบนิเวศเป็นศูนย์กลางที่ทุกสรรพสิ่งต่างเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย และมีคุณค่าเท่าเทียมกัน

3) ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบในแง่ความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันทางจริยศาสตร์ของ 2 ศาสนา พระพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์ พบว่า หลักคำสอนและแนวคิดของศาสดา และนักปราชญ์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ล้วนมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือให้มนุษย์กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้ปฏิบัติต่อกันอย่างมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาคุณธรรมจริยธรรม จะต้องศึกษาถึงที่มา หลักการ แนวคิดทางศาสตร์ของจริยธรรมที่มนุษย์ได้ศึกษา และปฏิบัติกันมาตั้งแต่โบราณ เพราะแนวคิดหลักการเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทุกศาสนามีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป อันเป็นที่มาของความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในกลุ่มต่างกันด้วย เป็นการช่วยให้มนุษย์ต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันเป็นผลให้เกิดความผาสุกในมวลมนุษยชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานันทวิทย์ อธิภทฺโท (แก้วบุตรดี) (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในการรู้จักตนเองในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาเล้าจื้อ จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้จักตนเองในพุทธปรัชญาเถรวาทพบว่าความหมายของคำว่ารู้จักตนเองมี 4 อย่าง คือ ความหมายทั่วไปที่นักวิชาการนำมาอธิบายเพื่อให้เข้าใจง่าย ความหมายที่ปรากฏในพระวินัย ความหมาย

ที่ปรากฏในพระสูตรทั้งหลาย และความหมายตามที่ปรากฏในพระอภิธรรมเป็นปรมัตถธรรมกล่าวถึง กาย จิตเจตสิก รูป และนิพพาน ส่วนคุณค่าการรู้จักตนเองเป็นคุณธรรมความดี ช่วยให้มีอายุยืน มี ทรัพย์ มีกำลัง มีเกียรติยศ รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยการอนุเคราะห์ ช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้ฟังสิ่งที่ดี ทำความเห็นให้ตรง และทำจิตให้ผ่องใส เกี่ยวกับหลักคุณค่าที่เป็นสภาวะธรรมนั้น ทุกคนต้องรู้จักวิธี ทำจิตให้สงบ ด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน จนรู้แจ้งเห็นจริงในสภาวะธรรม ส่วนหลักปฏิบัติเพื่อการรู้จัก ตนเองในพุทธปรัชญาเถรวาทมี 2 ระดับ คือ (1) หลักปฏิบัติระดับโลกียะเป็นหลักการดำเนินชีวิตเพื่อ การรู้จักเอาชนะความชั่วด้วยความดี และการรู้จักลักษณะนิสัยคนอื่น โดยการปฏิบัติคุณธรรมในสังค มมีคุณธรรมนักปกครอง คุณธรรมพ่อค้า คุณธรรมครูคุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ และหน้าที่ที่แต่ละคนต้อง ปฏิบัติตนในสังคม (2) หลักปฏิบัติระดับโลกุตระ เพื่อความหลุดพ้นจากกิเลสเริ่มตั้งแต่เรียนรู้ ไตรสิกขา รู้จักศีล สมาธิและปัญญาโดยการเจริญวิปัสสนากรรมฐานเป็นที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

1.1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย ควรมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งาน วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในศาสนาสาทุกให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามแนวพุทธจริยศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน

บรรณานุกรม

ณัฐพล โสธิตร์ตันวิโรจน์ (2557). จริยศาสตร์ของการพัฒนา,บทสำรวจวิวัฒนาการว่าด้วยการพัฒนา, วารสารปัญญาภิวัฒน์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2.

พระมหานันทวิทย์ ธีรภทฺโท (2552) การศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในการรู้จักตนเองในพุทธ ปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาเล่าจื๊อ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ.

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมนูญเถร). (2548). ศาสนาสาทุก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุจิตรา อ่อนค้อม. (2545). ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2554).นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับ ที่ 8 พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.